Sygn. akt III Ca 48/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 28 maja 2013 r. M. W. wystąpiła o zasądzenie
od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą
w W. kwoty 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią siostry T. P. wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 6 marca 2013 roku do dnia zapłaty. Wniosła również o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotności stawki minimalnej i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz o zwolnienie od kosztów sądowych w całości.

W odpowiedzi na pozew, pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany wniósł także o zawieszenie postepowania w sprawie do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy II C 393/13 zawisłej przed Sądem Okręgowym w Łodzi w której to sprawie powódka dochodzi od pozwanego zapłaty zadośćuczynienia na podstawie art. 445 § 3 k.c. jako spadkobierca T. P.

Postanowieniem z dnia 17 lutego 2014 roku sąd oddalił wniosek pełnomocnika pozwanego o zawieszenie postepowania do czasu zakończenia sprawy o sygn. akt II C 393/13 toczącej się w Sądzie Okręgowym w Łodzi.

Wyrokiem z dnia 7 października 2014r. Sąd Rejonowy w Zgierzu zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 20.000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 6 marca 2013r. do dnia zapłaty oraz kwotę 2417 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu . Sąd I instancji nakazał również pobrać od strony pozwanej na rzecz Skarbu państwa – Sądu Rejonowego w Zgierzu kwotę 1319,70 złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Powyższe rozstrzygnięcie oparte zostało na następujących ustaleniach stanu faktycznego:

Powódka jest siostrą T. P.. Była ona bardzo zżyta z siostrą. Była to jej jedyna siostra. Widywała się z nią co weekend, a także w tygodniu, aby porozmawiać o damskich sprawach. Zwierzały się sobie, dzwoniły do siebie codziennie.

W dniu 9 grudnia 2011 roku miał miejsce wypadek komunikacyjny, na skutek którego siostra powódki T. P. doznała szeregu obrażeń. Pojazd sprawcy wypadku Z. B. ubezpieczony był od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym Towarzystwie.

Wyrokiem z dnia 12 czerwca 2012 roku Sąd Rejonowy w Zgierzu II Wydział Karny uznał Z. B. winnym tego, iż w dniu 9 grudnia 2011 roku, nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, iż kierując samochodem marki A. (...) o nr rej. (...) nie zachował należytej ostrożności podczas zbliżania się do oznakowanego przejścia dla pieszych i w efekcie potrącił przechodzącą po nim z lewej strony na prawą stronę pieszą T. P., czym nieumyślnie spowodował u niej ciężkie obrażenia ciała w postaci urazu głowy ze stłuczeniem mózgu, złamania ściany oczodołu, urazu klatki piersiowej i innych stanowiących chorobę realnie zagrażającą życiu , tj. czynu z art. 177 § 2 kk i wymierzył mu za to karę jednego roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem na okres trzech lat próby oraz karę stu stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na dziesięć złotych.

Siostra powódki nie poniosła śmierci na miejscu zdarzenia. Zmarła w dniu 1 kwietnia 2012 roku. Za jej życia wytoczone zostało powództwo o zadośćuczynienie z art. 445 § 1 k.c. Wyrokiem z dnia 21 listopada 2013 roku Sąd Okręgowy w Łodzi zasądził od pozwanego solidarnie na rzecz C. P. i M. W. m.in. kwotę 100000 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 21 listopada 2013 roku tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 100 złotych .

Dla powódki najbardziej przerażający był widok siostry po wypadku, bowiem miała bardzo wiele obrażeń. Powódka odwiedzała siostrę gdy ta była w szpitalu dwa-trzy razy dziennie, kiedy tylko mogła się wyrwać z pracy. Następnie, gdy siostra została przeniesiona do hospicjum, odwiedzała ją codziennie. Od śmierci siostry powódka ma problemy z zasypianiem. Korzysta z leków uspokajających dostępnych bez recepty. Ma także skoki ciśnienia. Nie miała tych

dolegliwości przed zdarzeniem. Nie ma z kim porozmawiać od serca. Została jej tylko matka, ale ona jest starszą osobą i nie można przy niej wspominać siostry. Po śmierci siostry powódka wycofała się społecznie. Wcześniej spotykała się ze znajomymi, z rodziną. Po zdarzeniu nie było w niej chęci na takie spotkania. Powódka nie wychodziła nigdzie, ani też nikt do niej nie przychodził. Powódka nie leczyła się po śmierci siostry psychiatrycznie ani tez psychologicznie. W związku ze śmiercią siostry u powódki wystąpiły zaburzenia nerwicowe i nasilenie dolegliwości somatycznych na podłożu emocjonalnym (zaburzenia snu, stany napięcia emocjonalnego, pogorszenie samopoczucia fizycznego, bóle głowy, dolegliwości ze strony serca). Zaburzenia te nie mają charakteru stałego ani długotrwałego uszczerbku na zdrowiu. W sposób rzeczywisty zmieniały one funkcjonowanie społeczne powódki, gdyż z powodu nasilenia dolegliwości somatycznych musiała ograniczyć pracę dorywczą. Ze względów obiektywnych- z powodu zwiększonych obowiązków w zakresie opieki nad starą matką. Cierpienia psychiczne powódki spowodowane wypadkiem siostry i w konsekwencji jej śmiercią należy uznać za znaczne przez okres około 5 miesięcy (tj. od wypadku od około miesiąca po śmierci). Do roku te cierpienia maja charakter łagodny. Czas trwania żałoby wydaje się, ze ustąpił już u powódki, gdyż etap akceptacji jest etapem wyjścia z żałoby, poza okresowo pojawiającymi się stanami napięcia, które mogą sugerować poczucie widny i stąd trudność z zaakceptowanie straty. W tym zakresie powódka może wymagać interwencji psychologicznej (krótkoterminowa interwencja, polegająca na przepracowaniu poczucia winy). Może wymagać około 5 sesji terapii indywidualnej. Powódka zgłosiła pozwanemu szkodę. W toku postępowania likwidacyjnego pozwany wypłacił na rzecz powódki kwotę 5000 złotych.

Przy takich ustaleniach stanu faktycznego Sąd I instancji wywiódł, iż warunki odpowiedzialności pozwanego określają w przedmiotowej sprawie przepisy kodeksu cywilnego dotyczące umowy ubezpieczenia – art. 805 § 1 i § 2 pkt 1 k.c., art. 821 k.c. i art. 822 k.c. oraz regulujące odpowiedzialność cywilną posiadacza i kierowcy z tytułu czynów niedozwolonych - art. 436 § 1 w zw. z art. 435 § 1 k.c., a nadto ustawa z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. 2003/124/1152 ze zm.).

Podstawę żądania powódki w niniejszej sprawie stanowił art. 446 § 4 k.c., zgodnie z którym, jeżeli wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nastąpiła śmierć poszkodowanego, sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. W Ocenie Sądu I instancji ustalenia stanu faktycznego pozwoliły na przyjęcie , iż żądanie zadośćuczynienia należało uznać za zasadne w kwocie określonej w pozwie.

Od powyższego rozstrzygnięcia apelację wywiodła strona pozwana.

Skarżąca zarzuciła Sądowi I instancji :

1.obrazę prawa materialnego, tj. art. 446 §4 k.c. poprzez błędną wykładnię polegającą na braku uwzględnienia przy ocenie dochodzonego roszczenia faktu, że powódce zadośćuczynienie za krzywdę wynikłą z rozstroju zdrowia zmarłej osoby najbliższej, odziedziczone na podstawie art. 445 §3 k.c.;

2.obrazę prawa materialnego, tj. art. 481 §1 k.c. w zw. z art. 446 § 4 k.c. poprzez błędną wykładnię i zasądzenie na rzecz powoda odsetek za opóźnienie od kwoty dochodzonej tytułem zadośćuczynienia za okres poprzedzający wydanie wyroku w sprawie.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasadzenie od powódki na rzecz strony pozwanej kosztów postepowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik powódki wniósł o jej oddalenie i zasądzenie na rzecz powódki kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na rozprawie w dniu 21 kwietnia 2015r. pełnomocnik strony pozwanej złożyła odpis wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 23 stycznia 2015r. wydanego w sprawie I ACa 233/14 , którym to wyrokiem zostało podwyższone

zadośćuczynienie zasądzone wyrokiem sądu Okręgowego w łodzi z dnia 21 listopada 2013r. w sprawie II C 393 /13 do kwoty 150.000złotych.Nadto pełnomocnik pozwanego wniósł o załączenie akt IIC 393/13 Sądu Okręgowego w Łodzi .

Sąd Okręgowy zważył, co nastę puje :

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd I instancji dokonał prawidłowych ustaleń stanu faktycznego, znajdujących pełne oparcie w zebranym w sprawie materiale dowodowym i trafnie określił konsekwencje prawne z nich wynikające. Ustalenia stanu faktycznego poczynione przez Sąd I instancji, Sąd Okręgowy przyjmuje za własne bez konieczności ponownego ich przytaczania.

Sąd Okręgowy na podstawie art. 381 k.p.c. pominął wniosek o dopuszczenie dowodu z akt IIC 393/13 . W ocenie Sądu Okręgowego, wniosek o dopuszczenie dowodu z akt jako taki jest w ogóle niedopuszczalny, bowiem dowodem mogą być określone dokumenty znajdujące się w aktach sprawy, a nie akta jako całość. Nadto, w ocenie Sądu Okręgowego w przedmiotowej sprawie składanie tego rodzaju wniosku na etapie postępowania apelacyjnego było spóźnione.

Całkowicie bezzasadne są zarzuty naruszenia przez Sąd I instancji przepisów prawa materialnego.

Zgodzić należy się z Sądem I instancji , iż podstawę żądania powódki w niniejszej sprawie stanowi art. 446 § 4 k.c., zgodnie z którym, jeżeli wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nastąpiła śmierć poszkodowanego, sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd I instancji prawidłowo zastosował powołany przepis.

W niniejszej sprawie ustalono, iż dnia 9 grudnia 2011 r. doszło do wypadku drogowego, wskutek którego śmierć poniosła siostra powódki. Pozwany nie kwestionował zasady swej odpowiedzialności.

Rację ma Sąd I instancji, iż orzecznictwo formułuje przesłanki, które winne podlegać ocenie przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia. Na rozmiar krzywdy, o której mowa w powołanym przepisie, mają wpływ przede wszystkim: wstrząs psychiczny i cierpienia moralne wywołane śmiercią osoby bliskiej, poczucie pustki po jej śmierci, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, rola w rodzinie pełniona przez osobę zmarłą, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem śmierci osoby bliskiej, stopień, w jakim pokrzywdzony będzie umiał odnaleźć się w nowej rzeczywistości i zdolność do jej zaakceptowania, wiek pokrzywdzonego

Jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego, powódka na skutek śmierci siostry straciła osobę, z którą była silnie związana, i do kontaktu z którą była przyzwyczajona. Jak wynika z materiału dowodowego, pustka powstała po śmierci siostry powódki nie została przez żadną inną osobę zapełniona. Powódka straciła powierniczkę swych tajemnic i zmartwień. Nie bez znaczenia jest także fakt, iż T. P. była jedyna siostrą powódki, a zatem nie ma ona żadnego innego rodzeństwa, które wspomnianą pustkę mogłoby wypełnić. Pozostała jej tylko starsza matka. Należy mieć także na względzie, iż nie ma już osoby, z którą mogłaby opiekę tę dzielić, co w sposób znaczący przysparza jej obowiązków. Wciąż dręczy ją przerażający obraz siostry po wypadku, gdyż doznała ona na jego skutek bardzo wielu obrażeń. Powódka na skutek śmierci siostry wycofała się także społecznie a także doznała nasilenia dolegliwości somatycznych na podłożu emocjonalnym (zaburzenia snu, stany napięcia emocjonalnego, pogorszenie samopoczucia fizycznego, bóle głowy, dolegliwości ze strony serca), które ograniczałaby podejmowanie przez nią pracy dorywczej. Jej cierpienia psychiczne były znaczne przez okres około 5 miesięcy a następnie do roku od zdarzenia miały charakter łagodny. I choć wychodzi ona już z żałoby to ma ona poczucie winy, która wymaga interwencji psychologicznej. Jej roszczenie o zapłatę zadośćuczynienia w łącznej kwocie 25.000 złotych uznać należy zatem za niewygórowane.

Nie sposób zgodzić się ze skarżącym , iż powództwo w sprawie powinno podlegać oddaleniu z uwagi na uzyskanie przez powódkę zadośćuczynienia z art. 445 k.c. jako spadkobierczyni zmarłej siostry.

Rację ma Sąd I instancji, iż roszczenie pokrzywdzonego oparte na art. 445 § 1 k.c. jest instytucją całkowicie odmienną od zadośćuczynienia z art. 446 § 4 k.c. Inne są przesłanki roszczeń z powyższych przepisów, inny jest także ich przedmiot ochrony. Roszczenie z art. 445 § 1 uwarunkowane jest wystąpieniem u poszkodowanego krzywdy spowodowanej uszkodzeniem zdrowia lub uszczerbkiem na zdrowiu, ma zatem złagodzić przede wszystkim cierpienia fizyczne i towarzyszące im cierpienia natury psychicznej. Uwzględniając roszczenie z art. 446 § 4 k.c. sąd bierze przede wszystkim pod uwagę wyżej wymienione wyżej okoliczności takie jak cierpienia psychiczne spowodowane śmiercią członka najbliższej rodziny, ból i poczucie osamotnienia, powstałe utrudnienia życiowe, konieczność zasadniczo odmiennego urządzenia sobie życia.

Sam fakt otrzymania zatem przez powódkę zadośćuczynienia z art. 445 § 1 k.c. jako spadkobiercy zmarłej siostry nie przekłada się automatycznie na zasadność jej roszczenia z art. 446 § 4 k.c. . O tym, czy jest ono zasadne, decyduje jedynie zaistnienie po stronie powódki wyżej wymienionych okoliczności, branych pod uwagę przy zasądzaniu zadośćuczynienia z art. 446 § 4 k.c.

Fakt, iż zadośćuczynienia z art. 445 § 1 k.c. należne siostrze powódki zostało przyznane powódce, nie zaś jej siostrze z uwagi na jej śmierć nie niweczy w ocenie sądu z przyczyn szczegółowo omówionych powyżej, jej własnego roszczenia z art. 446 § 4 kc.

Nadto, trafnie Sąd I instancji podniósł , iż także gdyby siostra powódki zmarła wkrótce po uprawomocnieniu się wyroku zasądzającego na jej rzecz zadośćuczynienie z art. 445 § 1 kc, to spadek po niej, w tym także przyznane zadośćuczynienie także nabyłaby w ½ powódka.

Nie znajduje również uzasadnienia zarzut naruszenia przez Sąd I instancji przepisu art. 481 §1 k.c.

Zgodzić należy się z Sądem I instancji , iż w rozpoznawanej sprawie nie było podstaw do zasądzenia odsetek od daty wyrokowania**.**

Odsetki należą się, zgodnie z art. 481 k.c. za samo opóźnienie w spełnieniu świadczenia, choćby więc wierzyciel nie poniósł żadnej szkody i choćby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności. Stanowią one zatem opartą na uproszczonych zasadach rekompensatę typowego uszczerbku majątkowego doznanego przez wierzyciela wskutek pozbawienia go możliwości czerpania korzyści z należnego mu świadczenia pieniężnego. Jeżeli zobowiązany nie płaci zadośćuczynienia w terminie wynikającym z przepisu szczególnego lub w terminie ustalonym zgodnie z art. 455 in fine k.c., uprawniony nie ma możliwości czerpania korzyści z zadośćuczynienia, jakie mu się należy już w tym terminie. Stanowiska tego nie podważa pozostawienie przez ustawę zasądzenia zadośćuczynienia i określenia jego wysokości w pewnym zakresie uznaniu sądu. Przewidziana w art. 445 k.c. i 448 k.c. możliwość przyznania przez Sąd odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia za krzywdę nie zakłada bowiem dowolności ocen sądu, a jest jedynie konsekwencją niewymiernego w pełni charakteru okoliczności decydujących o doznaniu krzywdy i jej rozmiarze. Pomimo więc pewnej swobody ocen sądu przy orzekaniu o zadośćuczynieniu, wyrok zasądzający zadośćuczynienie nie ma charakteru konstytutywnego, lecz deklaratywny. Pozwany wbrew wezwaniu sądu nie złożył żądanych akt szkodowych, jednak nie kwestionował daty decyzji ustalającej wysokość przyznanego zadośćuczynienia. Od tejże daty zatem uznać należało, iż pozwany pozostawał w zwłoce z zapłatą świadczenia.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

Powódka wygrała postępowanie wywołane wniesieniem przez stronę pozwaną apelacji i poniosła koszty procesu w wysokości 1200 złotych kosztów zastępstwa procesowego (§ 6 pkt 5 w zw. z § 13 ust. 1 pkt1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, Dz. U. z Nr 163, poz. 1349 ze zm.).